

N:o 7.

Ank. till Riksd. kansli den 18 februari 1907, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående lagstiftning till förekommande af skada å betande hemdjur genom järnvägsdrift.

Lagutskottet har till förberedande behandling fått mottaga en inom Andra Kammaren af herr *P. Hörnstén* väckt motion (n:o 21) så lydande:

»Med hänvisning till mina vid tre föregående riksdagar väckta motioner om bättre stängselskydd eller ock bestämdare ersättningsplikt för betande hemdjur, som skadas eller dödas genom järnvägsdrift, får jag ånyo till Riksdagens bepröfvande frambära detta för i synnerhet norrländska förhållanden högst behjärtansvärda kraf.

Som skäl för afslagsyrkande anförde 1906 års lagutskott bland annat, att den af mig framhållna, lapparne tillerkända särskilda skadeståndsrätten betingades af förhållanden, som ej äga motsvarighet med afseende på den bofasta befolkningens boskap. Vid frågans behandling i Andra Kammaren fann dock lagutskottets vice ordförande, efter de orienterande upplysningar jag då lämnade, att de norrländska förhållandena syntes påvisa, att missförhållanden kunna finnas, men menade, att utskottet icke funnit något sätt att undanröja dessa missförhållanden, utan att andra i stället skulle kunna uppstå.

Men därjämte hänvisade talaren till att utskottet »gifvit vissa häntydningar om önskemål i detta hänseende». Såvidt jag rätt fattat detta

yttrande, skulle nämnda »häntydningar» innefattas i utskottsbetänkandets sista punkt, däri det nämnes som »önskligt, att själfstängande grindar och andra fullt ändamålsenliga stängselanordningar kunde åstadkommas öfverallt, där behovet sådant kräfver». Men till »någon ingående pröfning» af den frågan ansåg utskottet, likasom år 1905, icke motionen föranleda, hvarför skrifvelse till Kungl. Maj:t om bestämdare ersättningsplikt afstyrktes, hvilket ock blef Riksdagens beslut. Emellertid erhöll motionen 55 röster i Andra Kammaren.

Då den första i detta ämne af mig vid 1904 års riksdag väckta motionen egentligen afsåg ett *effektivare stängsel* utefter järnvägslinjer, som genomlöpa betesmarker, och då lagutskottet tvenne gånger häntydtt till en dylik lösning af frågan, samt då Kungl. Maj:t bäst torde kunna utreda, huruvida bättre stängsel eller bestämdare ersättningsplikt bör i lag stadgas till järnvägsstyrelsens iakttagande, vågar jag vördsamt föreslå, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta så allsidigt som möjligt utreda behovet af effektivare skyddslagstiftning till förekommande af skada å betande hemdjur till följe af järnvägsdrift samt för Riksdagen framlägga de lagförslag, hvartill utredningen kan föranleda.»

Då vid 1906 års riksdag lagutskottet afgaf utlåtande öfver en af samme motionär gjord framställning om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ersättning för betande hemdjur, som skadas genom järnvägsdrift, anförde utskottet till stöd för sin hemställan, att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda, följande:

»Enligt allmänna rättsregler kan ej någon åläggas att gälda skadestånd, i annan händelse än att han genom försummelse eller vårdslöshet är till skadan vållande. Härutinnan har dock lagstiftningen af olika anledningar medgifvit vissa undantag. Så har den omständigheten att någon till egen nytta begagnar ångkraft, elektricitet eller andra sådana medel, hvilka innebära fara för andra, ansetts böra i vissa fall, där denna fara är särskildt framträdande, medföra förpliktelse att innestå för däraf föranledd skada, äfven om vållande ej ligger personen i fråga till last. Lagen den 12 mars 1886 angående ansvarighet för skada i följd af järnvägs drift gifver ock exempel på utvidgningar af ansvars-skyldigheten i två riktningar. Järnvägens innehafvare är nämligen i

regeln ansvarig för skada i följd af järnvägsdrift, såväl då den drabbar järnvägspersonalen som ock då den vållas annan af fel eller försummelse från järnvägens förvaltnings eller dess betjänings sida. Utsträckningen af ansvarsområdet har emellertid icke stannat därvid, ty oberoende af nu angifna förutsättningar är järnvägs innehafvare skyldig att ersätta skada i två särskilda fall, nämligen dels i regeln, då eld från lokomotiv eller eldstad i annat järnvägs fordon orsakat skada å fast egendom eller lös egendom, som ej af järnvägens förvaltning eller betjäning mottagits till befordran, och dels — enligt återopade lagen i dess ändrade lydelse af den 8 juli 1904 — då ren tillhörig den, som har rätt till renbete i Sverige, i följd af järnvägs drift blifvit skadad eller dödad, samt detta skett å trakt, där lapparna vid tiden för skadans timande ägde uppehålla sig med sina renar och ej den, hvilken vård om renen ålegat, uppsåtligen eller genom grof vårdslöshet vid bevakningen varit till skadan vållande.

I föreliggande motion ifrågasättes ändring af förenämnda lag i syfte att den lapparna år 1904 under ofvan angifna villkor tillförsäkrade skadeståndsrätt i fråga om renar måtte utsträckas att gälla för rikets öfriga betesrättsägande befolkning beträffande hvarje slag af betande hemdjur, hvilken utsträckning på grund af lag den 22 juni 1904 skulle komma att äga tillämpning jämväl i fråga om skada i följd af elektrisk järnvägs drift, därest skadan ej uppkommit genom inverkan af elektrisk ström.

I den nästlidet är af båda kamrarna utan omröstning afslagna motion, till hvilken motionären hänvisar, hade han uttalat sig därom att af järnvägsstyrelsen år 1893 anbefalldt stängsel med endast tre slanor ej ute-stängde får och getter från järnvägens område, samt erinrat om sin vid 1904 års riksdag, på tillstyrkande af tillfälligt utskott afslagna motion angående skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning angående behovet af tillfredsställande hägnad utefter järnväg.

Motionären har grundat nu förevarande framställning därå, att enhetlighet i lagbestämmelser borde så långt som möjligt åstadkommas samt att rättvisan skulle påkalla den bofasta befolkningens likställande med lapparna i det hänseende, hvarom här är fråga.

Han förbiser därvid eller uppskattar ej till sitt rätta värde, hvad förut i Riksdagen framhållits därom att den lapparna tillerkända särskilda skadeståndsrätt betingas af förhållanden, hvilka ej äga motsvarighet i fråga om den bofasta befolkningens handhavande af dess boskap, nämligen den säregna svårigheten, som visat sig vara förenad med renarnas vård, omöj-

ligheten för lapparna, hvilkas så godt som enda inkomstkälla utgöres af renarna, att under alla förhållanden hålla renhjordarne så i sin hand, att ej enstaka djur inkomma på banan, saknaden af allt stängsel på stora sträckor inom de åt lapparna upplåtna områden samt hvarje stängsels otillräcklighet under den tid, renarna taga sig fram å snö med skare.

Om tillbörlig hänsyn toges till dessa förhållanden, torde man icke med motionären kunna anse den ifrågasatta likställdheten vara påkallad af rättvisans kraf; och enhetligheten i bestämmelser inom lagstiftningen angående ansvar för skada i följd af järnvägs drift torde väl vara bäst tillgodosedd därmed, att man ej utvidgar undantaget beträffande lapparnas renar.

Andra skäl för den ifrågasatta lagändringen än de nu nämnda hafva ej blifvit i motionen anförda.

Att en person, äfven om vållande från järnvägens förvaltnings eller dess betjänings sida ej föreligger, är berättigad till ersättning för eldskada i följd af järnvägsdrift, men under enahanda förutsättning ej äger rätt att fordra godtgörelse för hemdjur, som blifvit skadadt, är en olikhet i rättsställning, som betingas af den väsentliga olikheten med afseende å farans beskaffenhet, och torde alltså ej med fog kunna åberopas till stöd för motionärens yrkande.

I detta sammanhang må erinras, hurusom åtminstone faran för de större och dyrbarare hemdjurens skadande i följd af järnvägs drift ej kan antagas vara särdeles stor eller omfattande, enär hägnad kring järnväg i regel är föreskrifven, väl icke i lag, men genom administrativa bestämmelser, som, då de röra de enskilda järnvägarne, förekomma uti de af Kungl. Maj:t fastställda planerna för anläggningen.

Hägnadsskyldigheten är därvid ålagd järnvägens innehafvare; och då skada å hemdjur skett till följd däraf att föreskrifven hägnad saknats eller genom försummelse från järnvägsförvaltningens eller dess betjänings sida icke varit i sådant skick, som varit genom meddelade föreskrifter åsyftadt, hafva enligt flere domstolsbeslut djurets ägare berättigats till godtgörelse.

Då hägnadens beskaffenhet utöfvar väsentligt inflytande i fråga om djurs skyddande för skada i följd af järnvägs drift, vore det utan tvifvel önskligt, att själfstängande grindar och andra fullt ändamålsenliga stängselanordningar kunde åstadkommas öfverallt, där behofvet sådant kräfver. Till någon mer ingående pröfning af denna äfven af 1905 års lagutskott

omnämnda fråga torde emellertid den nu föreliggande motionen lika litet som den år 1905 behandlade böra anses föranleda.»

Hvad sålunda anförts synes utskottet äga giltighet äfven för bedömande af nu förevarande motion. Däruti fäster sig motionären hufvudsakligen vid önskvärdheten, att utefter järnvägslinjer, som genomlöpa betesmarker, fullt verksamma stängsel anbringas, hvarigenom äfven mindre kreatur hindrades inkomma å järnväg. Utskottet vill i anledning häraf erinra, att den järnvägsägare nu åliggande stängselskyldighet egentligen endast afser skydd för järnvägarna och trafiksäkerheten å desamma, samt att anbringande vid alla rikets järnvägar af stängsel, hvilka, utöfver hvad som för berörda ändamål erfordras, skulle motsvara de af motionären uppställda fordringar, utan tvifvel komme att medföra högst betydande kostnader. Motionären har icke heller förebragt någon som helst utredning beträffande omfånget af de af honom omförmälda olägenheter och förluster. Det synes emellertid utskottet högst sannolikt, att desamma icke stå i rimligt förhållande till kostnaden för anbringande och underhåll af de stängsel, som i motionen åsyftas.

Under åberopande af hvad sålunda anförts, hemställer utskottet,

att förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 18 februari 1907.

På lagutskottets vägnar:

C. A. SJÖCRONA.

Herr *Cederberg* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i detta ärendes behandling inom utskottet.